

Nr. 8.5.2.0/16/I/001

«Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai»

Profesionālās kvalifikācijas eksāmena satura TITULLAPA

Nozares/sektora nosaukums	Labklājības nozare
Profesionālā kvalifikācija	"Aprūpētājs"
Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenis	3. LKI līmenis

Pasūtītājs:

Valsts izglītības satura
centrs

Metodiskais atbalsts:

Projekts "Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide
profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai"
Ruta Ančupāne

Literārā redaktore:

Agita Kazakeviča

Izpildītājs:

Latvijas Universitātes
aģentūra "Latvijas
Universitātes Rīgas
1. medicīnas koledža"

Darba grupas vadītāja:

Inita Mieze

Darba grupa:

Gunta Gumbina, Solvita Rudoviča, Sendija Špacs-Daģe, Ilze
Vāciete

Vērtētāji:

Latvijas Darba devēju konfederācija
Nozares eksperts: Dita Raiska

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
Nozares eksperte: Marijanna Logina

Profesionālās kvalifikācijas eksāmena PROGRAMMA
Labklājības nozare, profesionālā kvalifikācija "Aprūpētājs", 3. LKI līmenis

Mērķis	Pārbaudīt un novērtēt eksaminējamā profesionālās kompetences atbilstoši profesijas standarta prasībām vai profesionālās kvalifikācijas prasībām.	
Darba uzbūve	Uzdevumu skaits	10
	Uzdevumu veidi	Praktiskais darbs, situācijas analīze, mutiskas atbildes uz jautājumiem
	Uzdevumu izpildes kopējais laiks minūtēs	200 min.
Uzdevumu apraksts	1. Nomainīt klienta gultas veļu un ķermeņa veļu atbilstoši situācijas aprakstam. (izpildes laiks 15 min.) 2. Paādināt klientu un nodrošināt pietiekamu šķidruma uzņemšanu atbilstoši situācijas aprakstam. (izpildes laiks 15 min.) 3. Nodrošināt higiēnas procedūras un ārējā izskata uzturēšanu klientam atbilstoši situācijas aprakstam. (izpildes laiks 30 min.) 4. Nodrošināt klienta izvadfunkcijas. (izpildes laiks 20 min.) 5. Aprūpēt klientu ar inkontinenci. (izpildes laiks 20 min.) 6. Asistēt veselības aprūpes speciālistam atbilstoši situācijas aprakstam. (izpildes laiks 20 min.) 7. Veikt izgulējumu profilaksi un pozicionēt klientu, izvēloties nepieciešamo aprīkojumu un tehniskos palīg līdzekļus. (izpildes laiks 20 min.) 8. Pārvietot klientu, izvēloties nepieciešamo aprīkojumu un tehniskos palīg līdzekļus. (izpildes laiks 20 min.) 9. Sniegt pirmo palīdzību atbilstoši situācijas aprakstam. (izpildes laiks 20 min.) 10. Mutiski izpildīt uzdevumu par vides faktoru, sabalansēta un veselīga uztura, ikdienas režīma, fizisko aktivitāšu vai kaitīgo ieradumu ietekmi uz cilvēka organismu un veselību. (izpildes laiks 20 min.) Eksaminējamajam uzdevumu izpildei nepieciešams aprūpes darba apģērbs un piemēroti maiņas apavi.	

Norises vieta un nepieciešamie materiālie līdzekļi		Eksāmena norisei nepieciešamas simulācijas telpas aprūpes darbību veikšanai, pamatvajadzību nodrošināšanai un pirmās palīdzības sniegšanai. Nepieciešams aprīkojums: • gultas veļas un ķermeņa veļas maiņai; • uztura un šķidruma uzņemšanas nodrošināšanai; • higiēnas procedūrām; • klienta pozicionēšanai; • klienta pārvietošanai; • klienta ar inkontinenci aprūpes nodrošināšanai; • sejas apmatojuma kopšanai un matu sakārtošanai; • roku un kāju nagu kopšanai; • barošanai caur nazogastrālo zondi; • medikamentu lietošanai un ievadīšanai; • stomu aprūpei; • vitālo rādītāju noteikšanai; • nazogastrālās zondes kopšanai; • telpu uzkopšanai, atkritumu šķirošanai un individuālās aizsardzības nodrošināšanai.								
Vērtēšanas kārtība		Uzdevumu izpildi vērtē eksaminācijas komisija. Vērtēta tiek katra uzdevuma izpilde. Maksimāli iegūstamais punktu skaits ir 100, kas atbilst 100%. Eksāmens ir nokārtots, ja uzdevumu izpildes apjoms nav zemāks par 60%. Eksāmena vērtējums tiek izteikts ballēs atbilstoši vērtēšanas skalai:								
Iegūto punktu skaits	1–14	15–29	30–44	45–59	60–67	68–75	76–83	84–91	92–96	97–100
Uzdevumu izpildes apjoms (%)	1–14	15–29	30–44	45–59	60–67	68–75	76–83	84–91	92–96	97–100
Vērtējums ballēs	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

**Profesionālās kvalifikācijas eksāmena uzdevumu izpildei nepieciešamo
MATERIĀLO LĪDZEKĻU PAPLAŠINĀTS SARAKSTS**
Labklājības nozare, profesionālā kvalifikācija "Aprūpētājs", 3. LKI līmenis

Tehnoloģiskās iekārtas, aprīkojums un darba instrumenti	Eksāmena norisei nepieciešams: • klienta gultas veļas komplekts (palags, pārvalks, spilvendrāna, sega, spilvens) – 2 gab.; • klienta ķermeņa veļas komplekts (bikses, krekls, zeķes) – 2 gab.; • zīdaiņa ķermeņa veļas komplekts (bikses, krekls, zeķes, jaciņa, zābaciņi, cepurīte) – 2 gab.; • klienta inkopidžama – 2 gab.; • ratiņi netīrās veļas savākšanai – 1 gab.; • ratiņi klienta aprūpei – 2 gab.; • aizslietnis – 4 gab.; • vienreizlietojamās higiēnas salvetes – 1 iep.; • lacīte (priekšautiņš) pieaugušajiem – 10 gab.; • lacīte (priekšautiņš) bērniem – 10 gab.; • barošanas aprīkojums bērniem (pudelīte, knupītis) – 2 gab.; • sterilizators – 2 gab.; • barošanas krēsliņš – 1 gab.; • ziepes / dušas želeja – 1 gab.; • vannas dvieļi – 4 gab.; • sejas dvieļi – 2 gab.; • ūdens termometrs – 1 gab.; • portatīvā duša – 1 gab.; • padube – 1 gab.; • urīntrauks "pīle" – 1 gab.; • vanniņa – 1 gab.; • spainis notekūdeņiem – 1 gab.; • mazgāšanas cimds – 10 gab.; • ādas kopšanas līdzekļi (dažādi) – 3 gab.; • ķermeņa mazgāšanas līdzeklis (ar lietošanas instrukciju) – 2 gab.; • skalošanas trauks (ūdens krūze) – 1 gab.; • pārtinamais galds – 1 gab.; • medikaments (supozitorijs) – 10 gab.; • lubrikants – 10 gab.; • medikaments (D3 vitamīns) – 1 oriģ.; • medikaments (mikroklizma) – 2 oriģ.; • medikaments (acu pilieni) – 2 oriģ.; • medikaments (tablete) – 1 oriģ.; • medikamentu kastīte – 1 oriģ.; • pipetīte – 2 gab.; • karotīte – 1 gab.; • vannas sega vai palags – 2 gab.; • ūdens necaurlaidīgs pārklājs – 1 iep.; • žanē tipa šļirce – 1 gab.;
--	--

	• nazogastrālā zonde – 10 gab.; • fonendoskops – 2 gab.; • sfigmomanometrs – 2 gab.; • leukoplasts – 1 gab.; • pozicionēšanas spilveni (dažādi) – 6 gab.; • gela pozicionēšanas ruļļi (dažādi) – 10 gab.; • balsts kājām, rokām – 2 gab.; • papēžu aizsargi – 2 gab.; • jaundzimušā balsts pozicionēšanai – 1 gab.; • pakaviņš pozicionēšanai – 1 gab.; • galvas pozicionēšanas cepurīte – 1 gab.; • trapece virs gultas – 1 gab.; • piecelšanās palīgierīce "trepītes" – 1 gab.; • kruķi – 2 gab.; • staigulis – 1 gab.; • spieķis – 1 gab.; • pacelšanas sikсна – 1 gab.; • pārvietošanas dēlis – 1 gab.; • rotējošs pārvietošanas disks – 1 gab.; • rullīšu loksnes pārvietošanai – 2 gab.; • pozicionēšanas apkakle – 1 gab.; • pacēlājs – 1 gab.; • auduma slingi (S izmērs) – 1 gab.; • auduma slingi (M izmērs) – 1 gab.; • auduma slingi (L izmērs) – 1 gab.; • veste Heimliha paņēmienu veikšanai – 2 gab.; • kapsulas Heimliha paņēmienu vestei – 5 gab.; • ēdināšanas galdiņš – 1 gab.; • neslīdošs paliktnis – 1 gab.; • ergonomiski trauki (dažādi – ar izliekumu, nodalījumiem, paceltām malām) – 3 gab.; • ergonomiski galda piederumi (nazis, dakšiņa, karote) – 2 kompl. • ergonomiska krūze – 1 gab.; • zobu suka – 2 gab.; • zobu pasta – 2 gab.; • mutes dobuma skalojamais šķīdums – 2 gab.; • zobu diegs – 2 gab.; • zobu protēžu suka – 2 gab.; • zobu protēžu pasta – 2 gab.; • zobu protēžu fiksācijas krēms – 2 gab.; • sūknis siekalu atsūkšanai – 1 gab.; • kāju krēms – 1 gab.; • kāju pūderis – 1 gab.; • nagu knaibles – 1 gab.; • nagu šķērītes – 1 gab.; • nagu vīlīte – 1 gab.; • nagu kociņi – 10 gab.; • matu šampūns – 1 gab.;
--	---

	• matu balzams – 1 gab.; • vannīņa matu mazgāšanai – 1 gab.; • ķemme – 1 gab.; • fēns – 1 gab.; • termometrs ķermeņa temperatūras noteikšanai (dažādi) – 3 gab.; • portatīvā tualete – 1 gab.; • dažāda izmēra autiņbiksītes (bērniem un pieaugušajiem) – 1 iepak. no katra izmēra; • dažāda izmēra absorbējoši ieliktni (sievietēm un vīriešiem) – 1 iepak. no katra izmēra; • mērlente autiņbiksīšu izmēra noteikšanai – 1 gab.; • bērnu krēms – 1 gab.; • bērnu pūderis – 1 gab.; • bērnu ziepes – 1 gab.; • bērnu vannīņa – 1 gab.; • vannas sēdekļi (krēsliņš) – 1 gab.; • mitrās salvetes bērnu ādas kopšanai – 1 iepak.; • skuveklis – 2 gab.; • bārdas putas – 1 gab.; • bārdas skūšanas ota – 1 gab.; • spogulis – 1 gab.; • ziepes – 1 gab.; • losjons – 1 gab.; • saites (dažāda izmēra) – 10 gab.; • želejveida aukstuma elements – 1 gab.; • stomas sistēma viendabīgā – 10 gab.; • vienreizlietojami, aiztaisāmi stomas maiši – 10 gab.; • līdzeklis ādas aizsardzībai stomas aprūpei – 1 gab.; • salvetes ādas attīrīšanai ap stomu – 5 gab.; • trafarets (stomas izmērīšanai) – 5 gab.; • nesterilas šķēres – 1 gab.; • spiedienu mazinošs paliktnis ratiņkrēslam – 1 gab.; • bērna pārnešanas soma – 1 gab.; • ratiņkrēsls – 1 gab.; • funkcionālā gulta – 1 gab.; • senioru gulta – 1 gab.; • bērnu gulta – 1 gab.; • mulāža bērns (meitene) – 1 gab.; • mulāža bērns (zēns) – 1 gab.; • mulāža jaundzimušais – 1 gab.; • mulāža pieaudzis cilvēks (sieviete, vīrietis) – 2 gab.; • mulāža atdzīvināšanas pasākumiem – 1 gab.
Materiāli, palīgmateriāli u.tml.	Eksāmena norisei nepieciešams: • roku dezinfekcijas līdzeklis (ar drošības lapām) – 2 gab.; • virsmu dezinfekcijas līdzeklis (ar drošības lapām) – 2 gab.; • virsmu un aprīkojuma dezinfekcijas salvetes – 2 iepak.; • ziepes roku mazgāšanai (ar drošības lapām) – 2 gab.;

	• cimdi nesterili S izmēra – 1 iep.; • cimdi nesterili M izmēra – 1 iep.; • cimdi nesterili L izmēra – 1 iep.; • sejas maskas – 1 iep.; • aizsargbrilles – 10 gab.; • cepurīte – 10 gab.; • vienreizlietojams ūdensizturīgs priekšauts – 10 gab.; • vienreizlietojamās šālītes – 10 gab.; • vates tupferīši (tamponi) – 1 iep.; • marles salvetes – 1 iep.; • vienreizlietojamās papīra salvetes – 2 iep.; • vienreizlietojamie autiņi – 50 gab.; • tualetes papīrs – 1 gab.; • klienta identificēšanas aproces – 4 gab.; • aprūpes dokumentācija – 5 gab.; • pulkstenis ar sekunžu rādītāju – 1 gab.; • mākslīgais piena maisījums – 1 gab.; • 0,9 % NaCl (fizioloģiskais šķīdums) 200 ml – 5 org.; • atkritumu maiši vienreizlietojami – 20 gab.; • kontainers infekcioziem atkritumiem – 1 gab.; • kontainers sadzīves atkritumiem – 1 gab.; • vienreizlietojami papīra dvieļi – 3 iep.; • marķieris – 1 gab.; • balts A 4 papīrs – 1 iep.; • zila pildspalva – 1 gab.
--	---

**Profesionālās kvalifikācijas eksāmena
UZDEVUMU KOMPLEKTS**

Labklājības nozare, profesionālā kvalifikācija "Aprūpētājs", 3. LKI līmenis

1. uzdevums. Nomainīt klienta gultas veļu un ķermeņa veļu atbilstoši situācijas aprakstam: 56 gadus vecai klientei ir izteikta aizdusa un nespēks, tāpēc vērojama izteikta svīšana. Kliente ir izteikusi vēlēšanos pasēdēt uz krēsla pie loga. Aprūpētāja uzdevums pirms pārvietošanas nomainīt klientes ķermeņa veļu.
2. uzdevums. Paēdināt klientu un nodrošināt pietiekamu šķidruma uzņemšanu atbilstoši situācijas aprakstam: zīdainim ir pieci mēneši. Zīdains jāpabaro ar mākslīgā piena maisījumu atbilstoši ēdināšanas grafikam. Aprūpētāja uzdevums ir izvēlēties atbilstošu aprīkojumu un pabarot zīdaini.
3. uzdevums. Nodrošināt higiēnas procedūras un ārējā izskata uzturēšanu klientam atbilstoši situācijas aprakstam: 76 gadus vecam klientam pēc pārslimota insulta ir kustību traucējumi un vērojama labās puses parēze. Aprūpētāja uzdevums ir veikt klienta daļēju vannu gultā.
4. uzdevums. Veikt izvadfunkciju nodrošināšanu klientam atbilstoši situācijai: četrus mēnešus vecam zīdainim periodiski tiek novēroti defekācijas traucējumi. Aplūkojot dokumentāciju, redzams, ka pēdējā defekācija bijusi pirms trim dienām. Zīdains ir nemierīgs un raudulīgs. Lai nodrošinātu ikdienas vēdera izeju, klientam ir jāievada supozitorijs. Aprūpētāja uzdevums: ievadīt bērnam supozitoriju veiksmīgas defekācijas nodrošināšanai.
5. uzdevums. Veikt klienta ar inkontinenci aprūpi atbilstoši situācijas aprakstam: 77 gadus vecam klientam ir urīna un fēču nesaturēšana. Aprūpētāja uzdevums ir novērtēt klienta ādas stāvokli un veikt starpenes higiēnisko aprūpi.
6. uzdevums. Asistēt veselības aprūpes speciālistam atbilstoši situācijas aprakstam: 56 gadus vecs klients, kuram ir paralīze un rīšanas traucējumi pēc insulta. Klientam ir ievadīta nazogastrālā zonde sabalansēta uztura uzņemšanai. Aprūpētāja uzdevums ir asistēt veselības aprūpes speciālistam klienta novērtēšanas un nazogastrālās zondes kopšanas laikā.
7. uzdevums. Veikt izgulējumu profilaksi un pozicionēt klienti, izvēloties nepieciešamo aprīkojumu un tehniskos palīgīdzekļus atbilstoši situācijas aprakstam: 44 gadus veca kliente ir bezpalīdzīga un mazkustīga. Viņai vērojamas izgulējumu pazīmes uz papēžiem un krustu apvidū. Aprūpētāja uzdevums ir pozicionēt klienti, lai atvieglotu spiedienu uz papēžiem un krustu rajonu.
8. uzdevums. Pārvietot klientu, izvēloties nepieciešamo aprīkojumu un tehniskos palīgīdzekļus atbilstoši situācijas aprakstam: 59 gadus vecs klients, kuram ir abu kāju paralīze, izsaka vēlēšanos apmeklēt vannu, lai veiktu higiēnas procedūras. Aprūpētāja uzdevums ir ar pacēlāju transportēt klientu uz higiēnas procedūru telpu.
9. uzdevums. Sniegt pirmo palīdzību atbilstoši situācijas aprakstam: 67 gadus vecai klientei ir rīšanas grūtības. Pusdienu laikā ievērojat, ka kliente sāk klepot un ķeras pie kakla. Jūs saprotat, ka kliente ir aizrijusies ar pārtiku. Aprūpētāja uzdevums ir sniegt klientei pirmo palīdzību.
10. uzdevums. Mutiski izpildīt uzdevumu par vides faktoriem, to ietekmi uz cilvēka organismu un veselību:

- 10.1. Atbildēt uz jautājumu: kādi vides faktori iedarbojas uz cilvēka organismu un veselību?
- 10.2. Minēt piemēru par viena vides faktora ietekmi uz cilvēka organismu un veselību.

**Profesionālās kvalifikācijas eksāmena uzdevumu izpildes
VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI**

Labklājības nozare, profesionālā kvalifikācija "Aprūpētājs", 3. LKI līmenis

Vērtēšanas kritēriji

Katra uzdevuma izpildi eksaminējamais komentē un pamato veicamās darbības.

Uzdevums	Veicamā darbība	Maksimāli iegūstamais punktu skaits
1. Nomainīt klienta gultas veļu un ķermeņa veļu atbilstoši situācijas aprakstam. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 16)</i>	1.1. Sagatavošanās manipulācijas veikšanai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle.	5
	1.2. Manipulācijas veikšana.	8
	1.3. Darba vietas sakārtošana, veiktās manipulācijas dokumentēšana.	3
2. Paēdināt klientu un nodrošināt pietiekamu šķidruma uzņemšanu atbilstoši situācijas aprakstam. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 12)</i>	2.1. Sagatavošanās manipulācijas veikšanai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle.	4
	2.2. Manipulācijas veikšana.	5
	2.3. Darba vietas sakārtošana, veiktās manipulācijas dokumentēšana.	3
3. Nodrošināt higiēnas procedūras un ārējā izskata uzturēšanu klientam atbilstoši situācijas aprakstam. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 14)</i>	3.1. Sagatavošanās manipulācijas veikšanai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle.	5
	3.2. Manipulācijas veikšana.	6
	3.3. Darba vietas sakārtošana, veiktās manipulācijas dokumentēšana.	3
4. Nodrošināt klienta izvadfunkcijas atbilstoši situācijai. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 12)</i>	4.1. Sagatavošanās manipulācijai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle.	4
	4.2. Manipulācijas veikšana.	5
	4.3. Darba vietas sakārtošana, veiktās manipulācijas dokumentēšana.	3
5. Veikt klienta ar inkontinenci aprūpi atbilstoši situācijas aprakstam. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 14)</i>	5.1. Sagatavošanās manipulācijai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle.	5
	5.2. Manipulācijas veikšana.	6
	5.3. Darba vietas sakārtošana, veiktās manipulācijas dokumentēšana.	3
6. Asistēt veselības aprūpes speciālistam atbilstoši situācijas aprakstam. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)</i>	6.1. Sagatavošanās manipulācijai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle.	4
	6.2. Asistēšana veselības aprūpes speciālistam nazogastrālās zondes kopšanas laikā.	3
	6.3. Klienta izglītošana.	1
7. Veikt izgulējumu profilaksi un pozicionēt klientu, izvēloties nepieciešamo aprīkojumu un tehniskos palīg līdzekļus atbilstoši situācijas aprakstam. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)</i>	7.1. Sagatavošanās manipulācijai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle.	4
	7.2. Klientes pozicionēšana.	3
	7.3. Klientes iesaistīšana līdzdarbībai.	1
8. Pārvietot klientu, izvēloties	8.1. Sagatavošanās manipulācijas	4

nepieciešamo aprīkojumu un tehniskos palīg līdzekļus atbilstoši situācijas aprakstam. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)	veikšanai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle.	
	8.2. Klienta pārvietošana.	3
	8.3. Klienta iesaistīšana līdzdarbībai.	1
9. Sniegt pirmo palīdzību atbilstoši situācijas aprakstam. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)	9.1. Situācijas novērtēšana.	1
	9.2. Heimliha paņēmiena izmantošana.	2
	9.3. Informācijas nodošana / dokumentēšana.	3
10. Mutiski izpildīt uzdevumu par vides faktoriem, to ietekmi uz cilvēka organismu un veselību. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 2)	10.1. Mutiska atbildēšana uz uzdoto jautājumu.	1
	10.2. Viena piemēra izklāsts par uzdoto jautājumu.	1
Kopējais maksimāli iegūstamais punktu skaits		100

Paplašināts vērtēšanas kritēriju apraksts

1. uzdevums. Nomainīt klienta gultas veļu un ķermeņa veļu atbilstoši situācijas aprakstam: 56 gadus vecai klientei ir izteikta aizdusa un nespēks, tāpēc vērojama izteikta svīšana. Klients ir izteikusi vēlēšanos pasēdēt uz krēsla pie loga. Aprūpētāja uzdevums ir pirms pārvietošanas nomainīt klijentes ķermeņa veļu. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 16)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
1.1. Sagatavošanās manipulācijai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 5)	1.1.1. Sagatavo nepieciešamo aprīkojumu: klijentes ķermeņa veļu, vienreizlietojamās higiēnas salvetes ādas aprūpei, aprūpes dokumentācija, ratiņi netīrās veļas savākšanai (tvertne ar vāku).	1
	1.1.2. Izvēlas atbilstošus individuālos aizsardzības līdzekļus (roku dezinfekcijas līdzeklis, vienreizlietojamie cimdi, sejas maska, aizsargbrilles).	1
	1.1.3. Klientes identificēšanai izmanto aproci un pieejamo dokumentāciju. Uzrunā klienti.	1
	1.1.4. Klienti informē par ķermeņa veļas maiņu un ādas aprūpi, izmantojot ādas kopšanas mitrās salvetes.	1
	1.1.5. Pirms manipulācijas novērtē klijentes pašsajūtu, vēlmes, līdzdarbošanās spējas.	1
1.2. Manipulācijas veikšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)	1.2.1. Veic roku higiēnu, mazgā un apstrādā rokas ar alkoholu saturošu dezinfekcijas līdzekli 20–30 sekundes.	1
	1.2.2. Lieto individuālos aizsardzības līdzekļus. Izvēlas atbilstoša izmēra vienreizlietojamās cimdus.	1
	1.2.3. Nodrošina klijentes intimitāti, izmantojot aizslietni.	1
	1.2.4. Klientes ķermeņa veļas maiņas laikā ievēro noteiktu secību. Vispirms nomaina veļu ķermeņa augšpusē, tad ķermeņa apakšpusē.	1
	1.2.5. Pirms tīrās veļas uzvilkšanas veic ādas aprūpi, izmantojot vienreizlietojamās ādas aprūpes salvetes. Izslauka paduses un apvidu zem krūtīm. Salvete maina, katrai zonai izmantojot jaunu salveti.	1
	1.2.6. Infekciju kontroles nolūkā netīro veļu nekavējoties ievieto ratiņos netīrās veļas savākšanai. Ratiņu vāku aizver, lai novērstu infekcijas izplatības riskus.	1

	1.2.7. Ģērbšanas laikā klienti iekārto ērtā un drošā stāvoklī. Manipulāciju veic, netraumējot klienti un ievērojot darba drošības pasākumus.	1
	1.2.8. Pārbauda un sakārtoto apģērbu, novērtē klientes labsajūtu. Klienti iekārto ērtā un drošā pozā.	1
1.3. Darba vietas sakārtošana, veiktās manipulācijas dokumentēšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 3)	1.3.1. Individuālos aizsardzības līdzekļus un izlietotās salvetes utilizē tam paredzētajās atkritumu urnās.	1
	1.3.2. Ratiņus ar netīro veļu nogādā uz netīrās veļas telpu. Dezinficē aprūpes ratiņus.	1
	1.3.3. Aprūpes dokumentācijā attiecīgajā ailē norāda laiku, veikto manipulāciju un ierakstu apliecina ar parakstu.	1

2. uzdevums. Paēdināt klientu un nodrošināt pietiekamu šķidruma uzņemšanu atbilstoši situācijas aprakstam: zīdainim ir pieci mēneši. Zīdains jāpabaro ar mākslīgā piena maisījumu atbilstoši ēdināšanas grafikam. Aprūpētāja uzdevums ir izvēlēties atbilstošu aprīkojumu un pabarot zīdaiņi. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 12)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
2.1. Sagatavošanās manipulācijas veikšanai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	2.1.1. Sagatavo nepieciešamo aprīkojumu: lacīte (priekšautiņš), aprūpes dokumentācija, barošanas pudelīte, barošanas knupītis, vienreizlietojamās salvetes, barošanas aprīkojuma sterilizators, barošanas krēsliņš.	1
	2.1.2. Izvēlas atbilstošus individuālos aizsardzības līdzekļus (roku dezinfekcijas līdzeklis, vienreizlietojamie cimdi, cepurīte).	1
	2.1.3. Zīdaiņa identificēšanai izmanto aproci un pieejamo dokumentāciju. Uzmanā zīdaiņa aprūpē iesaistītās personas.	1
	2.1.4. Informē zīdaiņa aprūpē iesaistītās personas par ēdināšanas procesu.	1
2.2. Manipulācijas veikšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 5)	2.2.1. Veic roku higiēnu, mazgā un apstrādā rokas ar alkoholu saturošu dezinfekcijas līdzekli 20–30 sekundes.	1
	2.2.2. Lieto individuālos aizsardzības līdzekļus. Izvēlas atbilstoša izmēra vienreizlietojamus cimdus.	1
	2.2.3. Nodrošina individuālu pieeju zīdaiņim. Zīdaiņa barošanai izmanto speciālu krēsliņu (pusēdus stāvoklis) vai zīdaiņi tur rokās.	1
	2.2.4. Barošanas knupītis izvēlēts ar zemāko pieejamo sprauslu skaitu (lai novērstu iespējamo aizrīšanos): - pudelīti izņem no sterilizatora; - sajauc formulas pulveri ar tīru ūdeni saskaņā ar iepakojuma instrukcijām; - pārbauda piena maisījuma plūsmu un temperatūru uz rokas apakšdelma iekšējās virsmas. Zīdaiņim aplik lacīti (priekšautiņu), iekārto ērtā stāvoklī. Baro ar mākslīgā piena maisījumu no pudelītes. Barošanas laikā nesteidzina zīdaiņi. Pēc ēšanas zīdaiņi tur vertikāli (aptuveni 5 min.), lai no kuņģa izvadītu lieko gaisu. Barošanas laikā komunicē ar zīdaiņi.	1
	2.2.5. Pēc manipulācijas zīdaiņim noslauka muti. Iekārto ērtā un drošā pozā gultiņā.	1
2.3. Darba vietas sakārtošana, veiktās manipulācijas dokumentēšana.	2.3.1. Individuālos aizsardzības līdzekļus un izlietotās salvetes utilizē tam paredzētajās atkritumu urnās.	1
	2.3.2. Netīros ēdināšanas piederumus nogādā uz virtuvi mazgāšanai un sterilizācijai. Barošanas krēsliņu dezinficē.	1

(maksimāli iegūstamais punktu skaits 3)	2.3.3. Aprūpes dokumentācijā attiecīgajā ailē norāda laiku, veikto manipulāciju un ierakstu apliecina ar parakstu.	1
---	--	---

3. uzdevums. Nodrošināt higiēnas procedūras un ārējā izskata uzturēšanu klientam atbilstoši situācijas aprakstam: 76 gadus vecam klientam pēc pārslimota insulta ir kustību traucējumi un vērojama labās puses parēze. Aprūpētāja uzdevums ir veikt klienta daļēju vannašanu gultā. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 14)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
3.1. Sagatavošanās manipulācijas veikšanai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 5)	3.1.1. Sagatavo nepieciešamo aprīkojumu: ziepes vai dušas želeju, ādas kopšanas līdzekļus, 1–2 vannas dvieļus, ūdens termometru, ūdens necaurlaidīgus paladziņus, padubi, portatīvo dušu, vanniņu, spaini notekūdeņiem, mazgāšanas cimdu, ratiņus netīrajai veļai, tīru klienta ķermeņa veļu.	1
	3.1.2. Izvēlas atbilstošus individuālos aizsardzības līdzekļus (roku dezinfekcijas līdzeklis, vienreizlietojamie cimdi, priekšauts, ūdens izturīgi apavi ar neslīdošu zoli).	1
	3.1.3. Klienta identificēšanai izmanto aproci un pieejamo dokumentāciju. Uzmanā klientu.	1
	3.1.4. Klientu informē par daļēju vannašanu gultā.	1
	3.1.5. Pirms manipulācijas novērtē klienta pašsajūtu, vēlmes, līdzdarbošanās spējas.	1
3.2. Manipulācijas veikšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)	3.2.1. Veic roku higiēnu, mazgā un apstrādā rokas ar alkoholu saturošu dezinfekcijas līdzekli 20–30 sekundes.	1
	3.2.2. Lieto individuālos aizsardzības līdzekļus. Izvēlas atbilstoša izmēra vienreizlietojamus cimdus.	1
	3.2.3. Nodrošina klienta intimitāti, izmantojot aizslietni.	1
	3.2.4. Daļējas vannašanas laikā ievēro noteiktu secību: • acis, seja, kakls, ausis; • plecs, paduse, roka, plauksta; • krūškurvis, vēders. Nomaina ūdeni un turpina klienta higiēnas procedūras: • kāja, pēda, pirksti; • mugura, sēžs daļa.	1
	3.2.5. Regulāri pārbauda ūdens temperatūru (jābūt 43,3–46,1 °C).	1
	3.2.6. Procedūru laikā novērtē klienta ādu un tās izmaiņas, piemēram – izgulējumu pazīmes, zilumi, izsitumi, izsvīdumi utt.	1
3.3. Darba vietas sakārtošana, veiktās manipulācijas dokumentēšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 3)	3.3.1. Individuālos aizsardzības līdzekļus un higiēnas piederumus utilizēti tam paredzētajās atkritumu urnās.	1
	3.3.2. Ratus ar netīro veļu nogādā uz netīrās veļas telpu. Portatīvo dušu un vanniņu mazgā, dezinficē, novieto speciālā inventāra skapī.	1
	3.3.3. Aprūpes dokumentācijā attiecīgajā ailē norāda laiku, veikto manipulāciju un ierakstu apliecina ar parakstu.	1

4. uzdevums. Veikt izvadfunkciju nodrošināšanu klientam atbilstoši situācijai: četrus mēnešus vecam zīdainim periodiski tiek novēroti defekācijas traucējumi. Aplūkojot dokumentāciju, redzams, ka pēdējā defekācija bijusi pirms trim dienām. Zīdains ir nemierīgs un raudulīgs. Lai nodrošinātu ikdienas vēdera izeju, klientam ir jāievada supozitorijs. Aprūpētāja uzdevums: ievadīt bērnam supozitoriju veiksmīgas defekācijas nodrošināšanai. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 12)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
4.1. Sagatavošanās manipulācijas veikšanai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	4.1.1. Sagatavo nepieciešamo aprīkojumu: pārtinamo galdu, supozitoriju, lubrikantu, vienreizlietojamo autiņu, vienreizlietojamās mitrās ādas kopšanas salvetes.	1
	4.1.2. Izvēlas atbilstošus individuālos aizsardzības līdzekļus (roku dezinfekcijas līdzeklis, vienreizlietojamie cimdi).	1
	4.1.3. Zīdaiņa identificēšanai izmanto aproci un pieejamo dokumentāciju. Uzmanā zīdaiņa aprūpē iesaistītās personas.	1
	4.1.4. Informē zīdaiņa aprūpē iesaistītās personas par supozitorija ievadīšanu defekācijas nodrošināšanai.	1
4.2. Manipulācijas veikšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 5)	4.2.1. Veic roku higiēnu, mazgā un apstrādā rokas ar alkoholu saturošu dezinfekcijas līdzekli 20–30 sekundes.	1
	4.2.2. Lieto individuālos aizsardzības līdzekļus. Izvēlas atbilstoša izmēra vienreizlietojamus cimdus.	1
	4.2.3. Nodrošina zīdaiņa intimitāti, izmantojot aizslietni.	1
	4.2.4. Bērnu novieto uz pārtinamā galda, uz kura ir uzklāts vienreizlietojamais autiņš. Zīdaiņi pagriež uz kreisajiem sāniem, lai atvieglotu supozitorija ievadīšanu. Supozitoriju pirms atvēršanas sasilda rokās vai zem tekoša, silta ūdens.	1
	4.2.5. Ar kreiso roku paceļ zīdaiņa labo sēžas vaigu un supozitoriju (ieziests ar lubrikantu), ievada anālajā atverē ar rādītājpirksta palīdzību. Pēc supozitorija ievadīšanas anālo atveri noslauka ar vienreizlietojamo mitro ādas kopšanas salveti. Apģērbj zīdaiņi un iekārto ērtā stāvoklī. Pēc defekācijas veic anālās atveres noslaucīšanu ar vienreizlietojamo mitro ādas kopšanas salveti. Novērtē fēcū apjomu, krāsu un daudzumu. Patoloģisku izmaiņu gadījumā ziņo sociālajam aprūpētājam vai veselības aprūpes speciālistam. Nomaina autiņbiksītes un zīdaiņi iekārto ērtā pozā gultiņā.	1
4.3. Darba vietas sakārtošana, veiktās manipulācijas dokumentēšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 3)	4.3.1. Individuālos aizsardzības līdzekļus un higiēnas piederumus utilizē tam paredzētajās atkritumu urnās.	1
	4.3.2. Pārtinamo galdu notīra un dezinficē.	1
	4.3.3. Aprūpes dokumentācijā attiecīgajā ailē norāda laiku, veikto manipulāciju un ierakstu apliecina ar parakstu.	1

5. uzdevums. Veikt klienta ar inkontinenci aprūpi atbilstoši situācijas aprakstam: 77 gadus vecam klientam ir urīna un fēču nesaturēšana. Aprūpētāja uzdevums ir novērtēt klienta ādas stāvokli un veikt starpenes higiēnisko aprūpi. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 14)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
5.1. Sagatavošanās manipulācijas veikšanai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 5)</i>	5.1.1. Sagatavo nepieciešamo aprīkojumu: vienreizlietojamo autiņu, ūdens necaurlaidīgo pārklāju, padubi (ar vāku), skalošanas trauku (ūdens krūze), marles vai papīra salveti, dvieli, vannas segu vai palagu, ūdens termometru, ziepes, intīmos kopšanas līdzekļus, mazgāšanas cimdu, atkritumu maisu.	1
	5.1.2. Izvēlas atbilstošus individuālos aizsardzības līdzekļus (roku dezinfekcijas līdzeklis, vienreizlietojamie cimdi, vienreizlietojams priekšauts).	1
	5.1.3. Klienta identificēšanai izmanto aproci un pieejamo dokumentāciju. Uzmanā klientu.	1
	5.1.4. Klientu informē par starpenes aprūpi.	1
	5.1.5. Pirms manipulācijas novērtē klienta pašsajūtu, vēlmes, līdzdarbošanās spējas starpenes aprūpes laikā. Noskaidro vēdera izejas biežumu un diennakts laiku, kad parasti notiek defekācija, ēšanas paradumus, urinācijas biežumu un diennakts laikā uzņemtā šķidruma daudzumu.	1
5.2. Manipulācijas veikšana. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)</i>	5.2.1. Veic roku higiēnu, mazgā un apstrādā rokas ar alkoholu saturošu dezinfekcijas līdzekli 20–30 sekundes.	1
	5.2.2. Lieto individuālos aizsardzības līdzekļus. Izvēlas atbilstoša izmēra vienreizlietojamus cimdus.	1
	5.2.3. Nodrošina klienta intimitāti, izmantojot aizslietni.	1
	5.2.4. Zem klienta iegurnā paklāj ūdens necaurlaidīgu paladziņu. Zem gurniem paliek padubi. Izmantojot ūdens termometru, nosaka ūdens temperatūru. Ūdenim jābūt 41–43 °C siltam. Ūdens trauku un salvetes novieto viegli sasniedzamā attālumā. Ar nedominējošo roku uzmanīgi paņem dzimumlocekli un atvelk priekšādiņu (ja klienta dzimumlocekļa priekšādiņa nav apgraižīta). Nomazgā dzimumlocekļa galviņu ar cirkulārām (apļveida) kustībām virzienā no urīnizvadkanāla atveres. Nomazgā dzimumlocekļa ķermeni virzienā uz leju. Noskalo un nosusina. Paceļ un uzmanīgi nomazgā sēklinieku maisiņus. Noskalo un nosusina tos. Ar papīra salveti noslauka fēču atlikumus no anālās atveres apvidus. Noslauka vienā paņēmienā virzienā uz anālo atveri. Izlietoto salveti izmet atkritumu maisā. Nomazgā, noskalo un nosusina sausu anālās atveres apvidu.	1
	5.2.5. Manipulācijas laikā apskata ādu un tās izmaiņas, piemēram – izgulējumu pazīmes, zilumi, izsitumi, izsvīdumi utt. Par novērotajām ādas izmaiņām nekavējoties ziņo sociālajam aprūpētājam vai veselības aprūpes specialistam.	1
	5.2.6. Pēc manipulācijas klientu iekārto ērtā un drošā stāvoklī gultā, noskaidro klienta vēlmes. Klientam sakārto gultu un rūpīgi apsedz klientu.	1
	5.2.7. Pēc manipulācijas klientu iekārto ērtā un drošā stāvoklī gultā, noskaidro klienta vēlmes. Klientam sakārto gultu un rūpīgi apsedz klientu.	1
5.3. Darba vietas sakārtošana, veiktās manipulācijas dokumentēšana. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 3)</i>	5.3.1. Individuālos aizsardzības līdzekļus un higiēnas piederumus utilizē tam paredzētajās atkritumu urnās.	1
	5.3.2. Aprīkojumu iztukšo, mazgā, dezinficē un novieto speciālā inventāra skapī.	1
	5.3.3. Aprūpes dokumentācijā attiecīgajā ailē norāda laiku, veikto manipulāciju un ierakstu apliecina ar parakstu.	1

6. uzdevums. Asistēt veselības aprūpes speciālistam atbilstoši situācijas aprakstam: 56 gadus vecs klients, kuram ir paralīze un rīšanas traucējumi pēc insulta. Klientam ir ievadīta nazogastrālā zonde sabalansēta uztura uzņemšanai. Aprūpētāja uzdevums ir asistēt veselības aprūpes speciālistam klienta novērtēšanas un nazogastrālās zondes kopšanas laikā. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
6.1. Sagatavošanās manipulācijas veikšanai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	6.1.1. Sagatavo nepieciešamo aprīkojumu: skalojamo šķidrumu, Žanē tipa šļirci, nazogastrālo zondi (ja nepieciešama nomaiņa), nieršālīti, fonendoskopu, leikoplastu, dvieli, marles salvetes, ādas aprūpes vienreizlietojamās salvetes, maigu ādas krēmu.	1
	6.1.2. Izvēlas atbilstošus individuālos aizsardzības līdzekļus (roku dezinfekcijas līdzeklis, vienreizlietojamie cimdi).	1
	6.1.3. Klienta identificēšanai izmanto aproci un pieejamo dokumentāciju. Uzmanā klientu.	1
	6.1.4. Klientu informē par nazogastrālās zondes kopšanu un novērtēšanu.	1
6.2. Asistēšana veselības aprūpes speciālistam nazogastrālās zondes kopšanas laikā. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 3)	6.2.1. Lieto individuālos aizsardzības līdzekļus. Veic roku higiēnisko mazgāšanu un apstrādi ar alkoholu saturošu dezinfekcijas līdzekli 20–30 sekundes. Izvēlas atbilstoša izmēra vienreizlietojamus cimdus.	1
	6.2.2. Pasniedz veselības aprūpes speciālistam nepieciešamo aprīkojumu. Pēc nazogastrālās zondes apskates un caurlaidības pārbaudes (veic ārstniecības persona) aprūpētājs aplūko klienta ādu zondes piestiprināšanas vietās – vaiga kauls, virs auss un aizauss apvidus. Uzmanību pievērš izsvīdumiem, izgulējumu pazīmēm, ādas lobīšanās, izsitumiem, zilumiem utt.	1
	6.2.3. Pēc apskates zondes piestiprināšanas vietas notīra ar mitru ādas kopšanas salveti, nosusina ar marles salveti un apstrādā ar maigu ādas krēmu. Zondi piestiprina ar leikoplastu pie klienta vaiga kaula un aizauss rajonā. Nepieciešamības gadījumā maina zondes piestiprināšanas pusi.	1
6.3. Klienta izglītošana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 1)	6.3.1. Klientam izskaidro pasākumus, kas jāievēro, ja ir ievadīta nazogastrālā zonde: • zondi nedrīkst patvaļīgi izņemt; • zondes skalošanai drīkst izmantot novārītu un atdzesētu ūdeni, fizioloģisko šķīdumu, Ringera laktāta šķīdumu vai negāzētu minerālūdeni; • ēdienu caur zondi ievada lēnām; • ēdienu nedrīkst ievadīt ar spēku; • zondi nedrīkst piestiprināt pie apģērba, lai izvairītos no nejaušas izraušanas; • diskomforta sajūtas gadījumā (zondes piestiprinājuma vietās) nekavējoties ziņot.	1

7. uzdevums. Veikt izgulējumu profilaksi un pozicionēt klienti, izvēloties nepieciešamo aprīkojumu un tehniskos palīg līdzekļus atbilstoši situācijas aprakstam: 44 gadus veca klients ir bezpalīdzīga un mazkustīga. Viņai vērojamas izgulējumu pazīmes uz papēžiem un krustu apvidū. Aprūpētāja uzdevums ir pozicionēt klienti, lai atvieglotu spiedienu uz papēžiem un krustu rajonu. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
7.1. Sagatavošanās manipulācijas veikšanai, nepieciešamā aprīkojuma izvēle. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	7.1.1. Sagatavo nepieciešamo aprīkojumu: pozicionēšanas spilvenus, gela pozicionēšanas ruļļus un spiedienu mazinošos papēžu aizsargus, vienreizlietojamus paladziņus.	1
	7.1.2. Izvēlas atbilstošus individuālos aizsardzības līdzekļus (roku dezinfekcijas līdzeklis, vienreizlietojamie cimdi, apavi ar neslīdošu zoli).	1
	7.1.3. Klientes identificēšanai izmanto aproci un pieejamo dokumentāciju. Uzmanā klienti.	1
	7.1.4. Klienti informē par pagriešanos uz kreisajiem sāniem, kā arī par atbalsta sniegšanu pozicionēšanas laikā.	1
7.2. Klientes pozicionēšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 3)	7.2.1. Lieto individuālos aizsardzības līdzekļus. Veic roku higiēnisko mazgāšanu un apstrādi ar alkoholu saturošu dezinfekcijas līdzekli 20–30 sekundes. Izvēlas atbilstoša izmēra vienreizlietojamus cimdus.	1
	7.2.2. Klientei uzvelk papēžu aizsargus. Pozicionēšanu veic, saliecot klientes labo kāju ceļi un pārliekot to pāri kreisajai kājai. Klients pieturas ar labo roku pie kreisās puses gultas režģa. Aiz klientes muguras (muguras atbalstam) paliek pozicionēšanas spilvens, zem kreisās kājas un labās rokas (ceļgala apvidus un apakšdelms) novieto gela pozicionēšanas ruļļus.	1
	7.2.3. Drošības nolūkā gultas riteņi fiksēti (bremžu stāvkā). Gulta pacelta ergonomiski pareizā stāvoklī, un pacelts gultas režģis labajā pusē (lai mazinātu izkrišanas iespēju no gultas). Pēc pozicionēšanas uz kreisajiem sāniem klienti iekārto ērtā stāvoklī – aiz muguras paliek pozicionēšanas spilvens, zem kreisās kājas un labās rokas (ceļgala apvidus un apakšdelms) novieto gela pozicionēšanas ruļļus. Pacel gultas režģi kreisajā pusē. Gultu nolaiž iepriekšējā stāvoklī.	1
7.3. Klientes iesaistīšana līdzdarboties. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 1)	7.3.1. Klienti mudina pagriezties uz kreisajiem sāniem, cik tas ir iespējams. Lai klientei būtu vieglāk pagriezties, paceļ gultas režģi, pie kura ir iespējams pieturēties. Klients ieņem pareizu fizioloģisku un ērtu stāvokli, kas tiek atbalstīts ar pozicionēšanas tehniskajiem palīg līdzekļiem.	1

8. uzdevums. Pārvietot klientu, izvēloties nepieciešamo aprīkojumu un tehniskos palīg līdzekļus atbilstoši situācijas aprakstam: 59 gadus vecs klients, kuram ir abu kāju paralīze, izsaka vēlēšanos apmeklēt vannu, lai veiktu higiēnas procedūras. Aprūpētāja uzdevums ir ar pacēlāju transportēt klientu uz higiēnas procedūru telpu. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
8.1. Sagatavošanās manipulācijas veikšanai,	8.1.1. Sagatavo nepieciešamo aprīkojumu: pacēlājs, auduma slingi.	1
	8.1.2. Izvēlas atbilstošus individuālos aizsardzības līdzekļus	1

nepieciešamā aprīkojuma izvēle. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	(roku dezinfekcijas līdzeklis, vienreizlietojamie cimdi, apavi ar neslīdošu zoli).	
	8.1.3. Klienta identificēšanai izmanto aproci un pieejamo dokumentāciju. Uzrunā klientu.	1
	8.1.4. Klientu informē par transportēšanu uz higiēnas procedūru telpu, izmantojot pacelāju.	1
8.2. Klienta pārvietošana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 3)	8.2.1. Lieto individuālos aizsardzības līdzekļus un piemērotus darba apavus. Veic roku higiēnisko mazgāšanu un apstrādi ar alkoholu saturošu dezinfekcijas līdzekli 20–30 sekundes. Izvēlas atbilstoša izmēra vienreizlietojamus cimdus.	1
	8.2.2. Pieejot klientam no sāniem, atsedz segu. Zem klienta novieto atbilstoša izmēra auduma slingus. Slingu siksnas saņem rokā, lai lences krustotos ap klienta kājām. Lences novieto uz pacelāja āķa. Ar vadības pulti pacelāja kātu ceļ uz augšu, vienlaikus ar roku fiksējot klientu. Kad klients ir pacelts virs gultas līmeņa (aptuveni 5 cm), slingu lences sakārto, lai tās nespiestu un netraumētu klientu. Klients tiek pacelts augstāk.	1
	8.2.3. Drošības nolūkā pirms lietošanas pārbauda, vai pacelājs ir uzlādēts. Gultas un pacelāja riteņi fiksēti (bremžu stāvoklis). Klienta gulta pacelta ergonomiski pareizā stāvoklī. Gultas režģi nolaisti. Pacelājs novietots ērtā, drošā un viegli sasniedzamā vietā. Pacelāja kājas izvērstas, lai netraucētu klienta pacelšanu. Pēc klienta pacelšanas pacelāja kājas tiek fiksētas braukšanai un noņemtas no bremžu stāvokļa. Klientu pārvieto uz higiēnas procedūru telpu.	1
8.3. Klienta iesaistīšana līdzdarboties. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 1)	8.3.1. Klientu mudina pieturēties pie trapeces, lai ieņemtu gultā ērtu stāvokli sēdus. Pacelšanas laikā (ar pacelāju) klients turpina pieturēties pie gultas trapeces, lai veikta manipulācija būtu droša un nekaitētu klientam.	1

9. uzdevums. Sniegt pirmo palīdzību atbilstoši situācijas aprakstam: 67 gadus vecai klientei ir rīšanas grūtības. Pusdienu laikā ievērojat, ka kliente sāk klepot un ķeras pie kakla. Jūs saprotat, ka kliente ir aizrijušies ar pārtiku. Aprūpētāja uzdevums ir sniegt klientei pirmo palīdzību. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
9.1. Situācijas novērtēšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 1)	9.1.1. Novērtē klienti (stiprs klepus, ķeršanās pie kakla) un saprot, ka klientei nepieciešams sniegt palīdzību aizrīšanās gadījumā.	1
9.2. Heimliha paņēmiena izmantošana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 2)	9.2.1. Pirms Heimliha paņēmiena veikšanas klientes ķermeņa augšdaļu noliec uz priekšu un piecas reizes uzsit starp lāpstiņām.	1
	9.2.2. Heimliha paņemiens: klienti apņem no mugurpuses. Kreisās rokas dūre novietota zem krūtīm pa vidu un apņemta ar labo roku. Veic piecus spēcīgus grūdienus starp nabu un krūtīm virzienā uz augšu. Ja svešķermenis nav izvadīts, klienti iespējams apguldīt uz muguras. Uzsēžoties uz gurniem, turpina veikt 3–5 grūdienus virzienā uz augšu, novietojot dūri zem krūtīm pa vidu virs nabas.	1
9.3. Informācijas	9.3.1. Izsauc neatliekamo medicīnisko palīdzību (NMPD).	1

nodošana / dokumentēšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 3)	Informē NMPD speciālistus. Paskaidro, kas, kad un kā noticis. Informē par veiktajiem pirmās palīdzības pasākumiem.	
	9.3.2. Informē tiešo vadītāju par radušos situāciju, pirmās palīdzības sniegšanas pasākumiem un NMPD izsaukšanu.	1
	9.3.3. Dokumentē notikumu, laiku, darbības pirms NMPD izsaukuma, NMPD ierašanos un tālākās darbības ar klienti. Ierakstu apliecina ar parakstu.	1

10. uzdevums. Mutiski izpildīt uzdevumu par vides faktoriem, to ietekmi uz cilvēka organismu un veselību. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)

Uzdevums	Pareizā atbilde	Piešķiramie punkti
10.1. Atbildēt uz jautājumu: kādi vides faktori iedarbojas uz cilvēka organismu un veselību? (maksimāli iegūstamais punktu skaits 1)	Uz cilvēka organismu iedarbojas: - fizikālie faktori (troksnis, apgaismojums, vibrācija, mikroklimats, atmosfēras spiediens); - ķīmiskie faktori (putekļi, gāzes, dūmi, tvaiki); - bioloģiskie faktori (mikroorganismi, vīrusi, baktērijas, endo- un ekoparazīti, augi); - psihoemocionālie faktori (nakts darbs, nepietiekama darba plānošana, organizācija un pārvaldība, stress); - sociālie faktori (apstākļi, kuros cilvēks dzimis, audzis, dzīvo, strādā, noveco).	1
10.2. Minēt piemēru par viena vides faktora ietekmi uz cilvēka organismu un veselību. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 1)	Iespējamās atbildes: - Fizikālo faktoru ietekme – dzirdes, runas, redzes traucējumi, mehāniskas traumas, vibrācijas slimība (asinsrites, perifērās nervu sistēmas, balsta sistēmas, centrālās nervu sistēmas traucējumi), attīstās arī sāpes, bezmiegs, galvassāpes, depresija. Mainoties vides temperatūrai, mainās organisma vielmaiņa. Temperatūras ietekmē rodas atdzišana vai pārkaršana, tiek ietekmēta sviedru izdalīšanās. Pazeminās darbaspējas. - Ķīmisko faktoru ietekme – organisma pretestības spēju samazināšanās, attīstās alerģiskas reakcijas, kas var pāriet hroniskās slimībās. Ķīmisko faktoru ietekme veicina sirds slimību, insulta, plaušu slimību un plaušu vēža attīstību un ķīmisko apdegumu veidošanos. - Bioloģisko faktoru ietekme – izraisa infekciju slimības, alerģijas, veselības traucējumus vai saindēšanos. Cilvēks var kļūt par slimības izraisītāja nēsātāju. Imunoloģiskās sistēmas izmaiņas. - Psihoemocionālo faktoru ietekme – pazeminās darbaspējas, izdegšanas sindroms, attīstās disfunkcionāls stāvoklis, emocionāls pārgurums (apātija, vienaldzība, ciniska attieksme pret visu, neiecietība, aizkaitināmība, nomāktība, skumjas un nespēja izteikt emocijas), raksturīga vēlēšanās pašizolēties. Bieži parādās atkarības no dažādām vielām. Attīstās psihozes un neirotiski traucējumi. - Sociālo faktoru ietekme – cilvēki ar zemu izglītības līmeni un zemiem ienākumiem biežāk slimo ar dažādām hroniskām slimībām, kas ātrāk noved pie invaliditātes un paaugstinātas mirstības. Biežāk izmanto veselības aprūpes speciālistu pakalpojumus. Vērojama neziņa par veselības uzturēšanas, saglabāšanas un profilakses pasākumiem.	1

Uzziņu avoti

- Ankrava J., Kurtiša K. *Pacientu aprūpes standartu lietošana ārstniecības personu izglītībā un praksē*. Rīga: Medicīnas apgāds, 2010.
- Annamma J, Rekha R, Tarachand J. S. *Clinical nursing procedures: the art of nursing practice*. New Delhi: Jaypee Brothers Medical Publishers, 2007.
- Barošana caur zondi. *Ārsts mājās* [skatīts 2022. gada 14. augustā]. Pieejams: <http://www.arstsmajas.lv/lav/s/barosana-caur-zondi>
- Brīdiņa L. Urīnceļu infekcijas – to atpazīšana un ārstēšanas pamatprincipi. *ārsts lv*. [skatīts 2022. gada 14. augustā]. Pieejams: <http://arsts.lv/jaunumi/linda-bridina-urincelu-infekcijas-atpazisana-un-arstesanas-pamatprincipi>
- Brūču un izgulējumu asociācija. *Izgulējumu profilakses un ārstēšanas vadlīnijas* [skatīts 2021. gada 6. martā]. Pieejams: www.vmnvd.gov.lv/uploads/files/4fd984282306b.pdf
- Carol Channing, pareiza ķermeņa biomehānika [skatīts 2021. gada 6. martā]. Pieejams: <https://lv.carolchanning.net/zdorove/116955-pravilnaya-biomehanika-tela.html>
- Christensen B. L, Kockrow E. O. *Adult health nursing*. 5th ed. Elsevier Health Science; 2006.
- Craven R. F, Hirnle C. J. *Fundamentals of nursing: human health and function*. 4th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2002.
- E-fact 28. *Pacienta pārvietošanas metodes, kas izmantojamas, lai novērstu balsta un kustību aparāta arodslimības veselības aprūpē* [skatīts 2022. gada 15. augustā]. Pieejams: <https://osha.europa.eu/lv/tools-and-publications/publications/e-facts/efact28>
- Eiropas Sociālā fonda darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājuma 1.3.2.3. aktivitātes "Veselības aprūpes un veicināšanas procesā iesaistīto institūciju personāla kompetences, prasmju un iemaņu līmeņa paaugstināšana" projekts "Veselības aprūpes un veicināšanas procesā iesaistīto institūciju personāla tālākizglītība nozares ilgtspējīgai attīstībai". PACIENTU APRŪPES STANDARTU LIETOŠANA ĀRSTNIECĪBAS PERSONU IZGLĪTĪBĀ UN PRAKSĒ, 2010
- Eiropas Sociālā fonda darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājuma 1.3.2.3. aktivitātes "Veselības aprūpes un veicināšanas procesā iesaistīto institūciju personāla kompetences, prasmju un iemaņu līmeņa paaugstināšana" projekts "Veselības aprūpes un veicināšanas procesā iesaistīto institūciju personāla tālākizglītība nozares ilgtspējīgai attīstībai". PACIENTU APRŪPE MĀJĀS, 2010.
- Invalīdu un viņu draugu apvienība APEIRONS [skatīts 2021. gada 6. martā]. Pieejams: www.apeirons.lv/new/files/Pamatnostadnes/pamatnost.pdf
- Irša I., Kalniņš I., Melbārde-Kelme A. *Slimnieka kopšana mājās apstākļos*. Rīga: Latvijas Ambulatorās medicīnas māsu un sociālās aprūpes darbinieku asociācija, 2007.
- Izgulējumi. *Brūču klīnika* [skatīts 2022. gada 14. augustā]. Pieejams: <http://brucuklinika.lv/paramums/mes-arstejam/izgulejumi/>
- Izgulējumu profilakses un ārstēšanas vadlīnijas [skatīts 2022. gada 15. augustā]. Pieejams: <http://www.vmnvd.gov.lv/uploads/files/4d0d13990e2e5.pdf>
- Katastrofu medicīna, ārkārtas situācijas [skatīts 2022. gada 15. augustā]. Pieejams: http://www.nmpd.gov.lv/nmpd/katastrofu_medicina/
- Krakovjaks P., Kšižanovskis D., Modliņska, A. *Slimnieka ārstēšana, aprūpe un rehabilitācija mājās apstākļos*. Rīga: Zinātne, 2018.
- Krieviņš D. *Neatliekamā medicīniskā palīdzība. Atdzīvināšana*. Rīga: NMPC, 2004.
- Latvijas Ergonomikas biedrība. Par ergonomiku [skatīts 2022. gada 15. augustā]. Pieejams: <http://www.ergonomika.lv/par-ergonomiku/>
- Medicīniskās aprūpes rokasgrāmatas*. I. Paudere (ievada aut.). Rīga: Jumava, 2001.
- Nacionālais veselības dienests, Izgulējumu ārstēšanas tehnoloģijas metodes apraksts [skatīts: Nacionālais veselības dienests. *Medicīniskā rehabilitācija* [skatīts 2022. gada 15. augustā]. Pieejams: <http://www.vmnvd.gov.lv/lv/veselibas-aprupes-pakalpojumi/medicinska-rehabilitacija>

Pirmā palīdzība: novērtēšana, ārstēšana, prasmes. Tulkojusi A. Kalēja. Rīga: Jumava, 2002.

Pirmās palīdzības programmu vadlīnijas [skatīts 2022. gada 15. augustā]. Pieejams: http://www.nmpd.gov.lv/nmpd/pirma_palidziba/apmaciba/pirmas_palidzibas_apmacibas_programmu_vadlinijas/

Pittet D., Boyce J. M., Allegranzi B. *Hand Hygiene: A Handbook for Medical Professionals* (Hospital Medicine: Current Concepts). Wiley-Blackwell, 2017.

Price G. M. *Hygiene and Sanitation: A Text-Book for Nurses* (Classic Reprint). Forgotten Books, 2018.

Puriņa, Dz., Upmale, I. *Klīniskās procedūras un pacientu drošība*. Rīga: Rīgas Stradiņa universitātes Sarkanā Krusta medicīnas koledža, 2018.

Šmite D. *Pacienta pozicionēšanas medicīniskās tehnoloģija. Izvērsti medicīniskās tehnoloģijas metodes apraksts. Pacienta pozicionēšanas medicīniskās tehnoloģija* [skatīts 2022. gada 15. augustā]. Pieejams: <https://www.zva.gov.lv/zvais/mtdb/30-rehabilitācijas-mediciniskie-pakalpojumi/347-pielikumi-izverstie-mediciniskas-tehnologijas-metodes-apraksti-un-citi-materiali/pacienta-pozicionanas-medicnisks-tehnoloija>

Taylor C., Lynn P., Bartlett J. L. *Fundamentals of Nursing: The Art and Science of Person-Centered Care*. LWW; Ninth, North American edition, 2018.

WHO. *Essential environmental health standards in health care*. 2008. [skatīts 2022. gada 14. augustā]. Pieejams: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241547239>
<https://dati.zva.gov.lv/mtdb/30-rehabilitācijas-mediciniskie-pakalpojumi/347-pielikumi-izverstie-mediciniskas-tehnologijas-metodes-apraksti-un-citi-materiali/fizisk-funkcionl-stvoka-izmeklana-fizioterapij>